

A HALDOKLÓK ELLÁTÁSA OTTHON ÉS KÓRHÁZBAN

Az elbúcsúzás, a halálra való készüllet nem csak a haldoklónak, hanem a mellette álló szeretteinek is nagy lehetőség a befelé tekintésre, az élet alapvető céljának és értékeinek megtalálására. A mai ember elfelejtette, hogyan viszonyuljon a halálhoz, a haldokló emberhez, miként dolgozza föl a halál tényét és az emberi gyászt. Ezért van az, hogy sokszor kórházba küldik meghalni a végórájában lévő beteget és csak a temetésen találkoznak először a halott testtel, s nem egyszer – téves félelemből – a gyermekeket el sem viszik a temetésre.

Az Egyház mindig a betegek mellett áll, gyámolítja a haldoklókat és vigasztalja a gyászolókat. Ezért is próbálunk most ezek kapcsán néhány gyakorlati tanácsot adni.

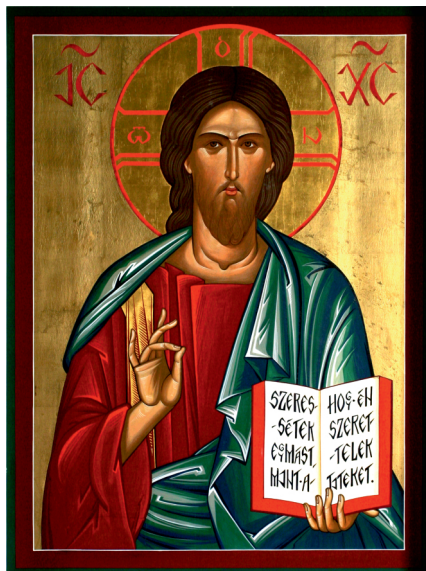
Minden beteg emberben fölmerül az elmúlás veszélyének érzése, ezért is fordul orvoshoz. Az Egyház ebben a betegek szentségével tud segítségére lenni, mely testet és lelket gyógyító, és ha kell, az örök életre felkészítő szentség. Ez a szentség a testi-lelki megújulás szentsége, erő és ajándék Istentől, mely közelebb visz hozzá. Isteni erőt közvetít, ezért ne féljünk tőle, hiszen nem „utolsó kenet”, hanem segítséget a szenvedőnek, sajátos kegyelemközvetítés a betegnek.

Tanácsos lenne, ha minden kórházba készülő ember természetesnek venné, hogy a betegek szentségét fölvegye. Ezáltal is oszlana a félelem attól a rossz elképzeléstől, hogy ez az utolsó kenet, s hogy „már csak a haldoklóknak való”. Egy bizonyos életkor felett, évente egyszer mindenki fölveheti ezt a szentséget, így egy váratlan és hirtelen halál esetén sem maradunk fölkészületlenül.

A kórházi beteg látogatásakor kérdezzük meg tőle, hogy találkozott-e már a kórházlelkésszel, s ez a kérdés elindíthat olyan beszélgetést, mely elvezethet a szentség föl vételéhez. Az otthoni beteglátogatásakor is megfelelő indító kérdés lehet, hogy meglátogatott-e már a tisztelendő úr. Persze, fontos, hogy ne legyünk tolakodóak, de tapintattal segíthetjük beteg embertársunkat ebbe az irányba.

Bár meghalni minden embernek egyedül kell, mégis minden haldoklónak szüksége van a család, vagy az ápoló személyzet közelségére. Ez oldja leginkább a félelmét. Ilyenkor sokszor többet ér a beszédnél az együtt hallgatás, a beteg kezének megfogása, egy-egy simogatás.

A családnak el kell köszönni a haldoklótól akkor, amikor még lehet. El kell mondani neki mindazt, aminek elmulasztása később lelkiismeret furdaláshoz vezethet. Kölcsonösen bocsánatot kell kérni egymástól, és kölcsonösen megbocsátani egymásnak.

Mindig nagy erőt ad a gyermekkor, vagy a kora ifjúság emlékeinek, vagy a szülők szeretetének fölidézése. A szóba hozott egyházi élmények kapcsán minden betegből előjön egy-egy hozzá közel álló imádság, vagy egyházi ének. Ha mód van rá, imádkozzuk, vagy énekeljük el vele együtt. Sokszor ezek csak imatöredékek, vagy a liturgiából vett énekrészletek, de ezek a lélek mélyéről előjövő imák megnyugtatják a halál torkában lévő embert. Ezért is fontos, hogy már gyermekkorban tanuljunk meg kívülről szép, értékes imádságokat, hisz ezek törnek elő az emberből a nagy megpróbáltatások idején.

Ha eljött a halál, s a beteg szentség nélkül hunyt el, az Egyház imájával akkor is ott áll a halott és családja mellett. Elmondja a lélek testből való távozásakor végzendő imáját, ezért ilyen esetekben is elhívhatjuk az Egyház papját.

Az otthon történt halál esetén várjuk meg a halál tényét megállapító orvost, és amennyiben nem rendel el boncolást, akkor felöltöztethetjük mi magunk is a halottat. Fontos dolog a halott szemének lecsukása és állának kendővel vagy sállal való felkötése.

Egy ilyen cselekedet életre szólóan meghatározhatja viszonyunkat a halálhoz. Sok községben van olyan ember, akit ilyenkor segítségül hívhatunk, erről érdemes már korábban tájékozódni. Ne féljünk a halott embertől! Méltósággal búcsúzzunk el tőle. Gyűjtünk gyertyát, imádkozunk a halott felett, értesítjük a családtagokat, és várjuk meg, amíg ők is el tudnak köszönni tőle. Az asztalon lévő gyertya mellé kitehetjük a családi ikont és az elhunyt fényképét. Nyugodtan vigyük magunkkal gyermekeinket is, akik ez által természetes módon találkoznak a halállal. Mindezeknek fontos szerepe van a gyászfolyamatban, abban, hogy el tudjuk gyászolni az eltávozottat, hogy fel tudjuk dolgozni a hiányát, az elvesztését. Görögkatolikus egyházunkban gyönyörű szertartásokat, rítusokat találunk, melyek végzésével, átélésével hatalmas segítséget kapunk ezekben a nehéz órákban.

A kórházban fekvő beteg esetén mindig megadhatunk egy telefonszámot, amin értesítést kérhetünk az esetleges halálról, így lehetőségünk van még a kórházi ágyon elbúcsúzni szeretteinktől. Sok helyen kialakítottak kegyeleti szobát, ahol ezt szintén meg tudjuk tenni.

Az Egyház a boncolást nem ellenzi. A halott test koporsóban történő temetését tekintik természetesnek, hisz az egész temetési szertartásunk erre alapul. Olyan esetekben, ahol ennek ellenére mégis a hamvasztás és urnás temetés mellett döntenek, tanácsos a hamvasztás előtt elvégezni a temetési szertartást. Ezt meg lehet beszélni a pappal és a temetkezési vállalkozóval.

A hamvak otthoni őrzését egyelőre a törvény még nem tiltja, de az Egyház a hamvak otthoni őrzését részben a gyász helyes feldolgozása, részben kegyeleti okok miatt nem javasolja. Ugyanígy nem támogatja a hamvak szétszórását, folyó- vagy állóvízbe dobását, vízszugárban való elosztatását.

A temetés lehetőleg a temető megszentelt földjébe történjen, ahol mód van rá az Egyház saját temetőjébe, mert így van a legnagyobb esély a hamvak kegyeletteljes megőrzésére.

Ezek az ősi egyszerű mozzanatok, műveletek segítenek abban, hogy a halált helyesen tudjuk kezelni. Akkor a föltámadással való viszonyunk is természetes lesz, és annak tudata átjárja egész életünket.